

HET HEMD BLIJFT NADER DAN DE ROK.

EEN VERGELIJKING VAN DE PUBLIEKE DEBATTEN OVER DE NATIONALE EN EUROPESE IDENTITEIT

Jelica Novaković-Lopušina

Inleiding

De afstand tussen Nederland en Servië bedraagt ruimtelijk amper 2000 km, maar als je een politieke vergelijking wil maken, kan hij misschien beter gemeten worden in de tijd: het publieke debat over nationale identiteit lijkt in Servië meer dan een eeuw verwijderd te zijn van zijn Nederlandse. Dat er überhaupt van enige overeenkomst sprake kan zijn, is te danken aan de opkomst van Pim Fortuyn en de moord op hem en op Theo van Gogh. Die mijlpalen in het recente Nederlandse verleden hebben het imago van de Nederlandse samenleving als iets minder verlicht naar voren doen komen. Voor een Serviër is dat een opluchting, maar het blijft voor

hem nog steeds een politieke troost dat België bestaat. Of beter gezegd, nóg bestaat. Met de ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling van de Belgische staat bestaan er namelijk veel meer overeenkomsten. Die gelijkenis viel de Tsjech Karl Kautsky al het begin van de twintigste eeuw al op. Kautsky heeft in 1917 onder de titel *Serbien und Belgien in der Geschichte* een hele studie gewijd aan "den zwei heute am meisten umstrittenen Kleinstaaten."¹

Maar keren we terug naar Nederland en de vaststelling dat er iets gaande is in de Nederlandse samenleving. *Panta rhei!* Deze uitspraak van Heraclitus valt zwaar op de maag van iedereen die behoefte heeft aan standvastigheid. Aan verandering uiteraard alles onderhevig behalve de verandering zelf. Dus ook datgene waar aan mensen zich graag vastklampen omwille van een vermeende duurzaamheid.

¹ Karl Kautsky, *Serbien und Belgien in der Geschichte. Historische Studien zur Frage der Nationalitäten und der Kriegsziele*. Stuttgart, Dietz, 1917, p. 3